

2022

Rol en taken RUD Zeeland op gebied van ondermijning

Projectgroep VTH

RUD Zeeland

4-10-2021

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Overleg met partners	3
3.	Aanleiding.....	3
4.	Wat is ondermijning	4
5.	Visie	4
6.	Doel	4
7.	Reikwijdte.....	4
7.a	Randvoorwaarden voor uitvoering Plan van Aanpak	4
8.	Wet Bibob.....	5
9.	Huidige rol van RUD Zeeland	5
9.a	Huidige werkwijze afdeling VV	6
	Bibob	6
9.b	Huidige werkwijze afdeling TH	6
	Ondermijningsacties samen met andere handhavingspartners.....	6
	Vermoeden van ondermijning tijdens het uitvoeren van een controlebezoek.....	6
9.c	Toekomstperspectief	6
10.	Inventarisatie thema's.....	6
	Taakaccenthouder Ondermijning.....	7
10.a	Bewustwording en kennisverbreding	7
10.b	Opleidingsdag VTH	7
10.c	Ondermijningsbeeld Zeeland	8
10.d	Bibob	8
	Borgen actualiteit van de beleidsstukken	8
	Bibob beleid interpreteren en door vertalen naar werkprocessen.....	8
	Vergunningverleners informeren over Bibob en de werkprocessen Bibob	8
10.e	Samenwerking met partners	9
10.f	Borging	9
10.g	Opleiding	10
	Training in herkennen (signalen) ondermijning	10
10.h	Competenties / integriteit.....	10
10.i	Structurele uitvoering van onderzoeken en controles	11
10.j	Informatieverstrekking en communicatie	11
11.	Ontwikkelingen.....	12
11.a	Zeeuwse overheden	12
11.b	Rol RUD Zeeland binnen de Havendriehoek	12

11.c Samenwerking met SK – GOC	12
12. Monitoring en evaluatie Plan van aanpak	13
13. Investerings.....	13
14. Planning uitvoering acties	13

1. Inleiding

Ondermijning is overal, ook medewerkers van RUD Zeeland kunnen in de uitvoering van hun werkzaamheden (onbedoeld) te maken krijgen met diverse vormen van ondermijning. Dit Plan van Aanpak besteedt enerzijds aandacht aan de huidige maatregelen die binnen het werkveld van RUD Zeeland getroffen kunnen worden om de kans op ondermijning te verminderen. Anderzijds zet dit plan van aanpak in op samenwerking in de regio. Samen met andere handhavingpartners staan we immers sterker en kan er structureel worden ingezet op de strijd tegen ondermijning.

2. Overleg met partners

Dit Plan van Aanpak is mede tot stand gekomen in overleg met de partners.

Op de eerste plaats stelden enkele leden van het DB (provincie, gemeenten Schouwen-Duiveland en Terneuzen) vragen, welke in overleg met (vertegenwoordigers van) hen zijn doorgenomen en of besproken.

Daarnaast heeft meerder malen overleg plaats gevonden met het RIEC welke kon instemmen met het concept Plan van Aanpak. Tevens is een gesprek geweest met burgemeester van Middelburg, dhr. H. Bergmann als voorzitter van het Districtscollege. Hierbij waren eveneens onze directeur en afdelingshoofd Toezicht en Handhaving aanwezig. Tenslotte hebben wij het concept Plan van aanpak toegelicht in het Zeeuws Platform Integrale Veiligheid (ZVIP), het ambtelijk voorportaal van het districtscollege.

3. Aanleiding

Het Algemeen Bestuur is op 30 oktober 2020 door het RIEC geïnformeerd over ondermijning en is zij geadviseerd om de rol en mogelijke taken vanuit RUD Zeeland te omschrijven en te borgen. Hierop heeft het AB aan RUD Zeeland de opdracht verstrekt om de rol en het takenpakket op het gebied van tegengaan van ondermijning in een plan van aanpak uiteen te zetten. Zowel door de deelnemers als vanuit RUD Zeeland is ondermijning hoger op de agenda komen te staan. Tevens is in het door het AB ter kennisname aangenomen Actieprogramma VTH 2021 opgenomen dat er een inventarisatie plaats vindt naar de mogelijke relatie tussen de VTH-taken en ondermijning.

Op dit moment is de aanpak van ondermijning nog niet als specifieke taak opgenomen of ingebracht in het takenpakket van RUD Zeeland. Ad-hoc vindt er wel inzet plaats vanuit RUD Zeeland middels deelname en inzet op integrale controles en ook toetsing aan het Bibob-beleid heeft reeds aandacht bij vergunningverlening.

Onderliggend plan van aanpak geeft een voorzet op welke manier gestructureerd opvolging kan worden gegeven aan het tegengaan van ondermijning door RUD Zeeland en wat dit betekent voor RUD Zeeland en de taken die RUD Zeeland hierin kan uitvoeren voor de deelnemers.

Medewerkers van RUD Zeeland kunnen op verschillende manieren in aanraking komen met ondermijning: onder meer bij het verlenen van een vergunning en tijdens het uitvoeren van controlebezoeken bij bedrijven of in het buitengebied. Daarom is het belangrijk om in te zetten op scholing, zodat medewerkers de vormen van ondermijning herkennen en zij de juiste weg bewandelen bij het (door)melden van dergelijke signalen richting gemeenten. Verder blijft RUD Zeeland één van de partners bij het uitvoeren van integrale acties gericht tegen ondermijning. Ook kan RUD Zeeland een rol spelen in de informatiebehoefte bij de partners.

4. Wat is ondermijning

Ondermijnende criminaliteit werd in eerste instantie vooral gezien als georganiseerde misdaad, maar het is veelomvattender dan dat. De exacte definitie is moeilijk in één zin samen te vatten, maar grofweg betekent het de vermenging van de onderwereld en de bovenwereld.

Je kunt stellen dat ondermijnende criminaliteit bestaat uit alle vormen van criminaliteit die de integriteit van onze samenleving bedreigen. Wij hanteren de volgende definitie van het RIEC:

'Criminele activiteiten waarbij legale structuren worden misbruikt en waardoor de fundamenten van de samenleving worden aangetast'.

5. Visie

Onze visie luidt om via consequente inzet van de bestuurlijke en strafrechtelijke instrumenten, in samenwerking met onze partners, de speelruimte van ondermijnende criminaliteit verder te verkleinen. Gezamenlijk werpen we een dam op tegen de criminele ondermijningsactiviteiten. Daarnaast wil RUD Zeeland zich richten op het voorzien in een informatiebehoefte door informatievoorziening- en verstrekking van de bij RUD Zeeland bekende data aan ketenpartners.

6. Doel

Leefbaarheid en veiligheid is een prioriteit van zowel de landelijke, provinciale als gemeentelijke overheid. Als RUD Zeeland willen wij graag, samen met onze partners, bijdragen aan het voorkomen en bestrijden van de onzichtbare criminaliteit die onze Zeeuwse samenleving ondermijnt.

Om dit doel te bereiken is binnen onze organisatie een proces van bewustwording noodzakelijk en willen we ons (door)ontwikkelen naar een weerbare organisatie die gestructureerd barrières opwerpt tegen vormen van ondermijnende criminaliteit. Belangrijk onderdeel daarvan is de oog- en oorfunctie die RUD Zeeland bij de uitvoering van haar VTH-taken hiervoor kan gebruiken. Bedoeling is dat dit mede zal leiden tot een preventieve werking in relatie tot het tegengaan van ondermijning.

7. Reikwijdte

De reikwijdte van dit plan van aanpak ligt binnen de organisatie zowel (onder meer) op het gebied van bewustwording en kennisvermeerdering als buiten de organisatie in structurele samenwerking met de partners. Verder wordt de reikwijdte geografisch begrenst door de grens van de provincie Zeeland en onze gemandateerde bevoegdheden.

RUD Zeeland (en haar medewerkers) zet zich in vanuit haar wettelijke taken op het gebied van milieu. Dit betekent concreet dat het werkzaamheden met betrekking tot bedrijfsmatige activiteiten betreft (of vanuit de Omgevingswet gezien: milieubelastende activiteiten) en ook activiteiten in het kader van de Wet natuurbescherming.

7.a Randvoorwaarden voor uitvoering Plan van Aanpak

De volgende aspecten zijn belangrijk voor een succesvolle uitvoering van het Plan van aanpak.

Houding en gedrag

Vanuit onze afdelingen kunnen we een bijdrage leveren aan een 'ondermijningsarm' Zeeland. Vaak door gewoon onze primaire taak uit te voeren van vergunningverlening en toezicht. Oftewel: ken je klant en zijn bedoeling met de dienst die hij wil. Een meer kritische dienstverlening, maar wel gepast. Naast een kritische houding naar buiten toe, moeten wij intern ook een kritische houding hebben. Integer handelen is dan waar het om gaat.

Bewustwording

Een gedegen aanpak van ondermijning begint met weten wat ondermijning is en weten wat we er tegen kunnen doen. Het is van belang om het bewustzijn op orde te houden, omdat het voor vele medewerkers geen dagelijkse kost is. De aanpak van ondermijning en de gevolgen van ondermijning moeten zichtbaar worden, binnen en buiten onze organisatie.

Resultaten dienen te worden gedeeld om te laten zien dat de aanpak er toe doet. Dit draagt bij aan het bewustzijn en aan de kennis over ondermijning.

Samenwerking

De insteek van RUD Zeeland is om met de samenwerkingspartners gezamenlijk op te trekken en informatie te delen met hen. Dit alles gericht om ondermijning tegen te gaan.

Hiermee bedoelen we onder meer het scholen van medewerkers in samenspraak met het RIEC, deelname aan integrale handhavingsacties en het doormelden van signalen en verstrekken van informatie aan het bevoegd gezag en het RIEC.

Het voorstel is ook dat RUD Zeeland deelneemt als samenwerkingspartner aan de Zeeuwse overlegstructuren (ZPIV; Zeeuws platform integrale veiligheid). Daarnaast wordt een interne structuur opgezet en uitgewerkt waar de signalen, die onze organisatie opvangt, worden beoordeeld en verwerkt.

Capaciteit

De uitvoering van het Plan van Aanpak Ondermijning vergt een grote geraamde inzet, namelijk 3,5 fte en ca. € 30.000 opleidingskosten (organisatie). Deze inzet maakt onderdeel uit van dit Plan van Aanpak. De volgende stap is het instemmen van de deelnemers via een begrotingswijziging m.b.t. de uitvoering van het gehele Plan van Aanpak bij besluit van het eerstvolgend AB in 2022. Op grond van dit AB-besluit kunnen de vacatures worden geopend, zodat de aanpak van ondermijning door RUD Zeeland een concreet en structureel vervolg krijgt.

De aanpak van ondermijning betekent voor RUD Zeeland een nieuwe ontwikkeling. Daarom is voorzien in een evaluatie 1 jaar na de start van de uitvoering van het Plan van Aanpak Ondermijning.

8. Wet Bibob

Om te voorkomen dat criminelen gebruikmaken van de faciliteiten die de overheid biedt dan wel met middelen die verkregen zijn uit misdrijven vergunde activiteiten uitoefenen, kan de integriteit van aanvrager van een vergunning getoetst worden middels de Wet Bibob (Wet bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur). Vervolgens zijn de overheden bevoegd om overheidsopdrachten, vastgoedtransacties, vergunningen en subsidies te weigeren of in te trekken als blijkt dat er ernstig gevaar bestaat dat daarmee strafbare feiten zullen worden gepleegd of uit strafbare feiten verkregen voordelen zullen worden benut.

Kortom, met de Wet Bibob kan legalisatie van illegaliteit in de praktijk worden voorkomen.

9. Huidige rol van RUD Zeeland

Medewerkers van RUD Zeeland (vergunningverleners en toezichthouders) komen in contact met bedrijven: vergunningverleners bij het behandelen van een aanvraag en toezichthouders voeren bij bedrijven inspecties uit. In deze gevallen kan het zijn dat medewerkers van RUD Zeeland te maken krijgen met ondermijning of er kan een vermoeden bestaan van ondermijning.

De manier waarop gehandeld kan worden in geval er vermoedelijk sprake is van ondermijning, kan per afdeling verschillend zijn en wordt hieronder verder uitgewerkt.

9.a Huidige werkwijze afdeling VV

Bibob

Het huidige Bibob-beleid van de gemeenten en provincie dient als basis voor de activiteiten op gebied van vergunningverlening van RUD Zeeland.

RUD Zeeland vraagt advies aan de betreffende deelnemer met betrekking tot de volledigheid van de aanvraag. Hierop volgt vanuit de deelnemer contact met het bureau Bibob. Op basis van het advies stelt RUD Zeeland al dan niet aanvullende voorschriften op of wordt de vergunning geweigerd. Gedurende het gehele proces vindt overleg plaats met de deelnemers.

9.b Huidige werkwijze afdeling TH

Ondermijningsacties samen met andere handhavingspartners

De huidige situatie is dat RUD Zeeland op verzoek van ketenpartners deelneemt aan ondermijningsacties. Hieraan ligt echter geen bestuursopdracht ten grondslag noch een budget en gaan deze acties ten koste van de huidige capaciteit en het Zeeuwse kwaliteitsniveau.

Naar aanleiding van eigen constatering door RUD inspecteurs of op verzoek van politie, douane, belastingdienst en/of gemeente kan een toezichthouder van RUD Zeeland gevraagd worden om deel te nemen aan een gezamenlijke actie (ad-hoc acties). Vaak betreft dit een onderzoek door politie en of gemeente waarbij een bepaald bedrijventerrein doelwit van een actie tegen ondermijning is.

In dat geval zal een aantal bedrijfspanden worden bezocht door betrokken partners en wordt door RUD Zeeland opgetreden tegen milieuovertredingen (bijvoorbeeld: het in werking hebben van een milieu-inrichting zonder vergunning).

Vermoeden van ondermijning tijdens het uitvoeren van een controlebezoek

Ook tijdens het uitvoeren van een milieucontrole kan een toezichthouder van RUD Zeeland te maken krijgen met (een vermoeden van) ondermijning. Dan is het belangrijk om handhavingspartners hiervan op de hoogte te stellen. Dit verloopt op dit moment via de teamaccounthouders of afdelingshoofd TH.

9.c Toekomstperspectief

Bij de dagelijkse uitvoering van de taken, zowel van Vergunningverlening als bij Toezicht & Handhaving zetten de medewerkers van de RUD Zeeland actief kennis en vaardigheid in. Er is sprake van een goede aansluiting en samenwerking met de partners.

10. Inventarisatie thema's

De huidige rol van RUD Zeeland in het kader van ondermijning kan worden uitgebreid in structurele kennis, aandacht, informatieverstrekking en samenwerking binnen het takenpakket van de RUD. Dit is een logische gedachtegang omdat de meerwaarde van RUD Zeeland is gelegen in de diverse contacten met vrijwel alle Zeeuwse bedrijven van verschillende aard (agraris, industrie, horeca). Op die manier kan de oog- en oorfunctie (inclusief signalering en melding) van essentieel belang zijn bij de bestrijding van ondermijning.

Hieronder wordt concreet in beeld gebracht bij welke thema's en onderwerpen RUD Zeeland een rol heeft of ziet wat betreft aanpak ondermijning.

Taakaccenthouder Ondermijning

Voor uitvoering van de diverse taken zal de rol van taakaccenthouder Ondermijning binnen de organisatie moeten worden aangesteld, zodat onderstaande thema's van dit hoofdstuk borging en uitvoering krijgen binnen RUD Zeeland en de acties van dit Plan van Aanpak worden uitgevoerd.

10.a Bewustwording en kennisverbreding

Om ondermijning onder de aandacht te brengen van alle RUD-medewerkers en het kennisniveau te verhogen. Het streven is als eerste onze organisatie als geheel bewust te maken van het fenomeen ondermijning en dat de afdelingen en teams zich beseffen op welke manier zij hiermee te maken krijgen. Van AB tot aan uitvoerend ambtenaar: het onderwerp moet structureel meer aandacht krijgen. In de uitvoering zal ondermijning een basisvaardigheid voor een ieder moeten worden.

ACTIES

Om dit te bewerkstelligen kan gedacht worden aan:

- Presentaties in MT, Deelnemersoverleg, DB en AB;
- Presentaties in teamoverleggen;
- Onderzoeken hoe we RUD Zeeland meer weerbaar maken bij de uitvoering van haar taken op het gebied van tegengaan van ondermijning. Hierbij zal het advies van zowel de provincie als het RIEC worden meegenomen (uitgevoerde nulmeting RIEC, mei 2021).

Als men eenmaal in staat is ondermijning te herkennen, is vervolgens de vraag hoe dit aangepakt kan worden. Vaak ontbreekt hierbij aan concrete kennis aan wat de mogelijkheden zijn. Dit speelt per vakgebied specifiek (vergunningverlening, bestuurlijke handhaving, strafrechtelijke handhaving, maar ook organisatiebreed ontbreekt kennis).

De aanpak van ondermijning draait om samenwerking en het delen van informatie: niet alleen tussen partners maar ook daarbinnen. Om collega's meer handvatten te geven moet worden geïnvesteerd in kennisverbreding, waarbij de inhoud per team zal verschillen.

ACTIES

- Workshops ondermijning in brede zin organisatiebreed, met een repeterend karakter. Met daarbij aandacht voor de volgende onderwerpen:
 - Wat is het?
 - Waarom is het onwenselijk?
 - Hoe herken je het?
 - Hoe draag je signalen goed over?
 - Wat is relevante wetgeving?
 - Welke bevoegdheden zijn er?

10.b Opleidingsdag VTH

Deze dag richt zich op bestuurlijke en strafrechtelijke bevoegdheden die RUD Zeeland heeft en welke randvoorwaarden hieraan verbonden zijn. Daarnaast wordt er een specifieke koppeling gemaakt met de praktische kant hiervan: het organiseren en vormgeven van een controle samen met ketenpartners. Aan welke eisen moeten constateringsrapporten voldoen? Waar moeten toezichthouders in de praktijk op letten? Tevens maximaal benutten van de reikwijdte van de wet Bibob binnen de bevoegdheden van RUD Zeeland.

10.c Ondernijningsbeeld Zeeland

Het ondernijningsbeeld geeft over het algemeen antwoord op de volgende vragen:

- Wat speelt er volgens de betrokken professionals op het gebied van georganiseerde criminaliteit/ondermijning in de gemeente?
- Welke factoren bevorderen een ondernijningsklimaat in de gemeente?
- Hoe kan de gemeente ondermijning bestrijden in samenwerking met partners en criminaliteit bevorderende factoren zoveel mogelijk beperken?

Dit is een actie die buiten het Plan van Aanpak valt en opgesteld wordt vanuit het RIEC. Een aanbeveling is om kennis te nemen van dit beeld en op de hoogte te blijven van vernieuwde versies.

ACTIE

Kennisnemen van het huidige Zeeuwse ondernijningsbeeld en acteren/participeren indien nodig en gewenst.

10.d Bibob

Binnen onze WABO gerelateerde taken kan RUD Zeeland bij de aanvraag van een vergunning melding maken bij de gemeente en/of de provincie dat een aanvraag is ingediend. Hiervoor is beleid nodig wat vastgesteld is bij de betreffende gemeente en/of provincie. Op dit moment loopt via het RIEC een traject om Bibob-beleid eventueel Zeeuwsbreed op te stellen.

RUD Zeeland houdt al rekening met het Bibob-beleid, maar er zijn nog mogelijkheden om dit te verbeteren. De verbeteringen kunnen plaatsvinden op onderstaande gebieden:

- borgen actualiteit van de beleidsstukken;
- interpreteren beleid en door vertalen naar werkprocessen;
- vergunningverleners informeren over de werkprocessen m.b.t. Bibob.

Borgen actualiteit van de beleidsstukken

RUD Zeeland volgt de ontwikkelingen van een zeeuws breed op te stellen Bibob-beleid. Aan de hand van dit besluit verwachten we een duidelijke opdracht van de deelnemers hoe om te gaan met het vastgestelde besluit. Verder zal in contact worden getreden met het RIEC om zaken met elkaar af te stemmen.

Bibob beleid interpreteren en door vertalen naar werkprocessen

Het nieuwe Bibob-beleid dient opgenomen te worden in de werkprocessen binnen de organisatie. In het werkproces dient omschreven te worden op welk moment en door wie de actie uitgevoerd wordt. Ook zullen de vervolg stappen omschreven moeten worden.

In de praktijk zal door RUD Zeeland een verzoek aan de gemeente en/of de provincie gedaan worden of er een Bibob onderzoek uitgevoerd dient te worden.

Indien het antwoord negatief is dan kan het vergunningtraject doorgezet worden. Als het antwoord positief is dan gaan er 2 sporen lopen welke op elkaar afgestemd dienen te worden.

Vergunningverleners informeren over Bibob en de werkprocessen Bibob

De werkprocessen dienen gecommuniceerd te worden met de vergunningverleners en de overige medewerkers die hiermee moeten werken.

Ook kan onderzocht worden of de vergunningverlener nog een rol kan hebben in het signaleren van ondermijning. Hiervoor zal aansluiting gezocht kunnen worden met het RIEC (omdat ze kennis hebben van de signalen).

ACTIES

- Afstemming RIEC traject Zeeuws Bibob-beleid;
- Afspraken maken actueel houden Bibob-beleid;
- Maken werkprocessen (Zeeuwsbreed en specifiek voor de RUD);
- Communicatie/instructie medewerkers.

10.e Samenwerking met partners

De bestrijding van ondermijnende criminaliteit vraagt om een gezamenlijke, integrale aanpak zowel samen met overheidspartners als mogelijk ook met private partners¹. Dit leidt tot een samenspel tussen de bestuursrechtelijke, strafrechtelijke en fiscale aanpak. Soms kan in een bepaalde aanpak de ene richting effectiever zijn dan de andere. Waardoor het de ene keer leidt tot een bestuurlijke aanpak en de andere keer tot een straf- of fiscaalrechtelijk optreden.

RUD Zeeland ziet onder andere de volgende partijen als belangrijke (mede)spelers op het gebied van tegengaan van ondermijning: andere bevoegde gezagen (gemeenten, provincie Zeeland), bijzondere opsporing- en toezichthoudende diensten (Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA), de FIOD (Fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst), WSS, RWS, Justis), de Taskforce -RIEC, het Openbaar Ministerie, Politie en de Belastingdienst.

Met genoemde partijen dienen nadere, gezamenlijke afspraken gemaakt te worden om (integrale) samenwerking en eventueel prioritering tot stand te laten komen. Het RIEC kan RUD Zeeland hier op regionaal verband in ondersteunen.

Een belangrijke voorwaarde in deze (integrale) samenwerking is dat de informatiedeling tussen de samenwerkende partijen juridisch voldoet aan wet- en regelgeving.

ACTIES

- Met betrokken partijen wederzijds kennismaken en nadere afspraken maken voor (integrale) samenwerking;
- Informatiedeling tussen samenwerkende partijen inventariseren, nagaan op juridische correctheid;
- Gezamenlijke training in het herkennen/acteren in geval van ondermijning organiseren. Dit zorgt enerzijds voor meer kennis bij betrokkenen en anderzijds zal dit de samenwerking ook ten goede komen doordat betrokkenen elkaar gemakkelijker kunnen vinden.

10.f Borging

Naast het bewust worden, dient er ook aandacht te zijn voor borging van interne structuren en deelname inzet van RUD Zeeland op bestaande externe structuren.

Hiervoor is de rol van taakaccenthouder Ondermijning nodig die coördineert en voor verbinding zorgt op dit vakgebied binnen zowel RUD Zeelands alsook in samenhang met de ketenpartners.

ACTIE

- Zorgen voor de regie over de borging;

¹ Bijvoorbeeld bepaalde branchepartijen (zoals ZLTO, BOVAG etc.)

- Nagaan waar RUD Zeeland kan aansluiten en deelnemen aan (bestaande) Zeeuwsbrede overleg (zoals ZPIV, AOOR/BOOR etc.) en lokale structuren (bijv. Lokale handhavingsoverleggen) die zich inzetten in de strijd tegen ondermijning;
- Interne structuren en werkprocessen inrichten, behouden en doorontwikkelen op het gebied van tegengaan van ondermijning;
- Structureel monitoren van de weerbaarheid en integriteit binnen RUD Zeeland en op basis hiervan verbeteringen doorvoeren;
- Inbedden oog/oorfunctie (de tijd die benodigd is bij de normale controletaken en vergunningstaken) en het verwerken van verkregen informatie;
- Opzetten en beheren van systemen/processen om signalen van ondermijning te herkennen, borgen en acties daarop uit te kunnen zetten.

10.g Opleiding

Naast bewustwording, kennisverbreding en competenties/integriteit zijn er andere zaken waaraan de betrokken medewerkers moeten voldoen.

Training in herkennen (signalen) ondermijning

Om vermoedens van ondermijning en signalen daarvan beter te herkennen is training voor zowel toezichthouders als vergunningverleners noodzakelijk. In eerste instantie richt een dergelijke training zich op de veiligheid van de medewerkers (en hoe te acteren indien zij met ondermijning te maken krijgen). Daarnaast worden ook specifieke handvatten gegeven om vormen van ondermijning te herkennen (en deze signalen op te schalen). Aan de hand van sprekende casuïstiek wordt een dergelijke training nog interessanter voor de cursisten. Daarnaast is het een pre om partners als Politie en RIEC bij het geven van deze trainingen te betrekken.

ACTIE

- Specifieke training medewerkers in herkennen (signalen) ondermijning.

10.h Competenties / integriteit

Ondermijning speelt zich af op het snijvlak waar de boven- en onderwereld zich met elkaar vermengen. Voor veel activiteiten hebben bedrijven die actief zijn in de onderwereld te maken met RUD Zeeland: vergunningverlening en toezicht/handhaving. Hierdoor komen onze collega's (zich al dan niet bewust) in contact met personen die ondermijnende activiteiten ontplooiën.

In de ene zaak is dat meer zichtbaar dan in de andere. Er is een verschil tussen een aanvraag om omgevingsvergunning (Bibob) en een toezichthouder die een agrarische loods in het buitengebied gaat inspecteren.

Kortom, elke medewerker heeft verschillend contact met de bedrijven, voor iedereen geldt echter dat een aantal persoonlijke competenties helpt bij de aanpak van ondermijning.

Dit zijn o.a.:

- Bewustzijn van eigen veiligheid (!)
- Kritische blik, doorvragen
- De-escalerend vermogen
- Niet snel geïntimideerd
- Doorpakker die snel kan schakelen
- Flexibel
- Netwerker

Ook als omgevingsdienst kunnen we te maken krijgen met integriteitsproblemen veroorzaakt door handelingen van ondernemers. Door middel van een toets van integriteit van medewerkers kan beter inzicht worden verkregen en indien noodzakelijk actie worden ondernomen. Dit net zoals te doen gebruikelijk bij onze partners zoals politie, douane, gemeentelijke en provinciale bestuurders.

ACTIES

- Training op deze competenties;
- Tijdens de 'goede gesprekken' dit aan de orde laten komen;
- Het onderdeel laten uitmaken van competenties bij toekomstige vacatures;
- (Twee)jaarlijkse training omgaan met weerstand/agressie;
- Standaard aangifte doen van ambtsdwang, bedreiging, agressie, etc.;
- Structureel uitvoeren van een integriteitstoets binnen RUD Zeeland.

10.i Structurele uitvoering van onderzoeken en controles

Ook in de toekomst zal er (net als in de huidige situatie) vanuit handhavingpartners en overheden vraag zijn naar het uitvoeren van ad-hoc controles waarbij toezichthouders van RUD Zeeland betrokken zijn.

Daarnaast blijft RUD Zeeland betrokken bij de grotere en integrale onderzoeken in samenspraak en uitvoering met diverse ketenpartners (momenteel ca. 5x / jaar).

ACTIE

- Deelname aan geplande toezichtsweken (inclusief grote, integrale onderzoeken met diverse ketenpartners) en uitvoeren van ad-hoc controles in het kader van ondermijning.

10.j Informatieverstrekking en communicatie

Een belangrijk element in de aanpak van ondermijning is een intern meldpunt voor ondermijnende criminaliteit. In dit meldpunt kunnen medewerkers van de RUD Zeeland situaties beschrijven waar naar hun mening ondermijning plaats vindt. De melding zal door de taakaccenthouder doorgestuurd worden naar het bevoegd gezag of het RIEC. Hiervoor wordt een aparte mailbox opengesteld: meldpuntondermijning@rud-zeeland.nl. Het opstarten van dit meldpunt zal organisatiebreed bekend worden gemaakt, evenals naar overheden. Belangrijk uitgangspunt is dat iedere melder terugkoppeling krijgt op het ingebrachte signaal.

Door ondernemers en burgers te attenderen op de negatieve kanten van ondermijnende criminaliteit willen we hen het belang van het melden van misstanden duidelijk maken. Hoe meer signalen er worden ontvangen, hoe beter inzet daarop kan worden afgestemd.

Hierdoor kan een totaalbeeld aan signalen worden verkregen waarmee het zicht op (nieuwe vormen van) ondermijnde criminaliteit in Zeeland vergroot kan worden. Daarnaast is het van groot belang dat inwoners, bedrijven en de ambtelijke organisatie blijvend worden geïnformeerd bij voorbeeld via onze website.

Tot slot vergt het afstemmen van persberichten in verband met ondermijningsacties in overleg met de betrokken deelnemer(s) de nodige ureninzet.

ACTIES

- Intern meldpunt per mail openen;
- Afstemming met afdeling communicatie/website;
- Afstemming met deelnemers over persberichten inzake ondermijningsacties.

11. Ontwikkelingen

Inmiddels vinden ontwikkelingen op het gebied van tegengaan van ondermijning door Zeeuwse overheden elders plaats. Hieronder zijn enkele zaken genoemd waar RUD Zeeland op termijn mee te maken krijgt of waar mogelijk een rol voor RUD Zeeland weggelegd kan zijn.

11.a Zeeuwse overheden

Provincie Zeeland houdt zich sinds 2018 beleidsmatig bezig met het voorkomen en bestrijden van ondermijning. Belangrijk onderdeel in de provinciale aanpak is de aandacht voor zeehavens. Het doel van de provincie is om de Zeeuwse ketenpartners te ondersteunen, aan te moedigen en te faciliteren bij de aanpak van ondermijning. RUD Zeeland speelt hierbij via vergunningverlening en toezicht/handhaving een belangrijke rol.

Ook voor gemeenten is er ruimte om samenwerking aan te gaan/op te zetten met RUD Zeeland, bijvoorbeeld op het gebied van Bibob.

ACTIE

- Samenwerking zoeken met de Zeeuwse partners om in eerste instantie afstemming te vinden over beleidsmatige aanpak.

11.b Rol RUD Zeeland binnen de Havendriehoek

De havengemeenten (Vlissingen, Borsele en Terneuzen), politie, OM en douane zijn verenigd ter afstemming binnen de Havendriehoek. In dit overleg is deelname van RUD Zeeland als betrokken partij wenselijk. Alsook een verhoogde uitvoering van (extra) toezicht in het havengebied specifiek op het gebied van ondermijning.

ACTIES

- Deelname van RUD Zeeland bij het bestaande overleg van betrokken partijen²; helderheid (en verwachtingspatroon) rol RUD Zeeland afstemmen en vastleggen;
- Afspraken maken met betrokken partijen voor extra toezicht in havengebied.

11.c Samenwerking met SK – GOC

Vanwege het compensatiepakket, zoals afgesproken tussen het kabinet, provincie Zeeland, gemeente Vlissingen en het waterschap Scheldstroom, is gestart met de opbouw van een Strategisch Kenniscentrum voor Georganiseerde en Ondermijnende Criminaliteit (SKC GOC). De verwachting is dat tien tot vijftien medewerkers aan de slag gaan om dit kenniscentrum op te zetten en binnen twee jaar zo'n dertig hoogopgeleide specialisten en wetenschappers in dienst heeft.

Het SKC GOC heeft tot taak overheden, politie en justitie inzicht te geven 'in de aard, omvang, trends en ontwikkelingen in fenomenen van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit'. Een samenwerking en of nauwe rol met RUD Zeeland wordt daarom als wenselijk gezien.

ACTIE

- Ontwikkelingen van het kenniscentrum worden gevolgd door RUD Zeeland en afstemming zal worden gezocht.

² In afstemming met gemeente Borsele; trekker vanuit gemeentelijke partijen om te komen tot gezamenlijk overleg.

12. Monitoring en evaluatie Plan van Aanpak

De aanpak van ondermijnende criminaliteit vraagt om een lange adem en een intensivering. Monitoring en evaluatie is daarom van groot belang om te kunnen vaststellen of het doel van dit plan van aanpak is bereikt en zo niet, wat daaraan moet gebeuren.

Om te kunnen vaststellen of de acties uit het Plan van aanpak Ondermijning zijn uitgevoerd en of er nieuwe ontwikkelingen zijn, vindt jaarlijks een evaluatie plaats. Eventuele aanpassingen van acties vanuit het plan van aanpak worden door het AB vastgesteld.

ACTIE

- Formuleren van indicatoren ten behoeve van de monitoring en evaluatie.
- Monitoring en evaluatie van het Plan van aanpak ondermijning vindt 1 jaar plaats na de start van de uitvoering van het door het AB vastgestelde plan van aanpak. Bij de evaluatie wordt besproken of structurele monitoring en evaluatie noodzakelijk is.

13. Investerings

De inspanningen voor de uitvoering van alle acties van dit Plan van Aanpak bestaan uit de extra capaciteit en het benodigde materiele budget.

Capaciteit

Op grond van het Plan van Aanpak is onderstaande capaciteit nodig.

0,5 fte taakaccenthouder

Belast met de coördinerende acties zoals genoemd in hoofdstuk 10 op het gebied van samenwerking, borging, opleiding & training en informatieverstrekking & communicatie.

1 fte VTH-capaciteit voor uitbreiding reguliere werkzaamheden met het aandachtsgebied ondermijning

Nodig om bij alle reguliere vergunningverlenings- en toezichtactiviteiten aandacht te kunnen geven aan het thema ondermijning. Dit betekent een uitbreiding van de VTH-capaciteit met ongeveer 2 %. Daarmee kunnen alle vergunningverleners en toezichthouders de oog- en oorfunctie invullen, signalen herkennen en in voorkomende gevallen actie ondernemen.

2 fte uitbreiding VTH-capaciteit voor deelname aan integrale controles & grotere onderzoeken

Aan deze controles doet RUD Zeeland mee op verzoek van de ketenpartners. Grote onderzoeken vinden ongeveer 5 maal per jaar plaats. Ad hoc integrale controles ongeveer 12 maal per jaar.

Materieel budget

De totale kosten voor de organisatie van opleiding, training e.d. worden geraamd op € 29.750. Het grootste deel daarvan bedraagt structurele kosten.

14. Planning uitvoering acties

Het Plan van Aanpak Ondernijning is een eerste aanzet op hoofdlijnen hoe RUD Zeeland de aanpak van ondernijning, samen met de partners, wil vormgeven de komende jaren. Enkele noodzakelijke aspecten (looptijd, prioritering acties, werkprocessen en –afspraken, opstelling indicatoren) verdienen nadere uitwerking.

Na instemming met het Plan van Aanpak Ondernijning 2022 bij AB-besluit d.d. 4 oktober as., zal na het doorlopen van zienswijzeprocedure de begrotingswijziging + vaststelling van het Plan van Aanpak 2022 aan het eerstvolgend AB van volgend jaar worden aangeboden.

Vervolgens zullen zo spoedig mogelijk de 3,5 vacatures worden opengesteld, zodat de benodigde capaciteit beschikbaar komt voor de bestrijding van ondernijning

Naar verwachting kan dan medio zomer 2022 begonnen worden met de uitvoering van het Plan van Aanpak Ondernijning 2022.